

Onderzoeksprotocol Casusstudie Individualisering binnen Hervormd Ede

Eindversie: 8 februari 2011

De opzet van het onderzoek

In het kader van een promotieonderzoek door Teus van de Lagemaat naar veranderingen op godsdienstig terrein wordt het thema individualisering bestudeerd, zoals dit zich binnen de stroming van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk voordoet aan het begin van de 21^e eeuw. Promotor is dr. H. Stoffels (VU), copromotor dr. J. Hoek (PTHU/ETF). De probleemstelling luidt: *"In hoeverre worden processen van individualisering zichtbaar in het functioneren van de Gereformeerde Bond in de periode 2000-2011 en hoe gaan leidinggevenden hier mee om?"*

Het onderzoek bestaat uit drie delen:

1. Een literatuurstudie naar de afbakening van de stroming van de Gereformeerde Bond en naar individualisering. Op basis hiervan zijn een vijftal deelthema's geselecteerd voor daadwerkelijk onderzoek naar individualisering.
2. Een bronnenstudie op landelijk niveau. Hierbij wordt bekeken, vanuit publicaties vanuit het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond en van andere invloedrijke personen uit deze stroming, hoe men omgaat met individualisering. Op welke aspecten worden in 2000-2011 standpunten ingenomen en de mate waarin dit mogelijk afwijkt van de periode hiervoor.
3. Een casusstudie op plaatselijk niveau in een representatieve gemeente uit de kring van de Gereformeerde Bond. Daarbinnen worden twee niveaus onderzocht:
  - a. Het niveau van de gemeente zelf (mesoniveau), met name gericht op kerkenraadsbeleid, erediensten, activiteiten en ledenverloop in de onderzoeksperiode (2000-2011)
  - b. Het niveau van gemeenteleden: hun opvattingen en gedrag (microniveau). Via diepte-interviews met belijdende/meelevende leden wordt een representatief beeld geschetst in welke mate individualisering op individueel niveau zichtbaar is, met oog voor eventuele generatieverschillen. Hierbij wordt de persoonlijke ontwikkeling in de periode 2000-2011 in biografisch perspectief geplaatst.

Contactpersonen voor dit onderzoek

Onderzoeker: Teus van de Lagemaat

-Leverkruid 2, 3903 ES Veenendaal. T: 0318-692023. E: tvdlagemaat@che.nl

Contactpersoon studenten mesoniveau: René van Silfhout

- Onderzoekers: Bert Fluit, René van Silfhout

Contactpersoon studenten microniveau: Nadia Kroon

- Onderzoekers: Bart van 't Ende, Nel Goedbloed, Gertjan Kant, Nadia Kroon, Stefano Patti.

Interne begeleidingscommissies:

Wijk 1: P. Metz, J. van Wagenveld

Wijk 3: D. Redert, H. Pol

Wijk 8: H. Havelaar, D. Hulstein, mw. H. Hegeman (plv. J.H. Hegeman)

Externe begeleidingscommissie: dr. M. van Campen, drs. D. Ph. C. Looijen (Amersfoort), dr. T.J.J. Plezier

Een protocol

Dit protocol richt zich op de uitvoering van onderdeel 3 van dit onderzoek. Met het oog op een zorgvuldige omgang met alle betrokkenen zijn bij de aanvang van de casusstudie een aantal volgende uitgangspunten vastgelegd voor de onderlinge omgang tussen onderzoeker(s) en de betrokken kerkenraad. Hierbij worden tenminste een achttal rollen onderscheiden:

- Onderzoeker
- Meewerkende studenten
- Kerkenraad

- Kerkenraadsleden en oud-kerkenraadsleden
- Meewerkende vrijwilligers
- Gemeenteleden en oud gemeenteleden
- Interne begeleidingscommissie
- Externe begeleidingscommissie.

Onderzoeker en kerkenraad (kerkenraden) leggen bij de start van dit onderzoek de volgende afspraken vast en bevestigen dit door ondertekening van dit protocol.

De volgorde van dit protocol wordt bepaald door het uitgangspunt: de kerkenraad (kerkenraden) biedt aan de onderzoeker en zijn medewerkers de mogelijkheid dit onderzoek uit te voeren, onder de hierbij afgesproken voorwaarden.

(1) De kerkenraad

De kerkenraad:

1. Is bereid mee te werken aan het realiseren van een casusstudie naar individualiseringsprocessen binnen een gemeente uit de kring van de Gereformeerde Bond (in deze situatie: wijkgemeenten 1, 3 en 8 van hervormd Ede, en -meer indirect- de algemene kerkenraad)
2. Wil met het oog hierop inzage geven in haar notulen en beleidsstukken, onder voorwaarde dat zij voorafgaande aan de publicatie het recht van bezwaar heeft tegen publicatie van gegevens die schadelijk kunnen werken voor de gemeente, de kerkenraad of voor personen die aan het onderzoek hebben meegewerkt¹. Bezwaren worden voorgelegd aan de externe begeleidingscommissie die gehouden is een beslissing te nemen waarin aan zowel de bezwaren als aan het onderzoeksbelang recht wordt gedaan.
3. Wil zich inspannen voor het beschikbaar maken van gegevens die nodig zijn voor het onderzoek, waaronder adresmateriaal, gegevens over haar gemeenteleden, mutaties in het ledenbestand e.d.
4. Werft (minimaal) twee leden en twee plaatsvervangende leden voor de interne begeleidingscommissie, die als taak heeft het verzorgen van de directe contacten rond dit onderzoek (introduceren onderzoek in de gemeente, vragen doorleiden naar betrokken instanties, feedback te geven op teksten, adviezen geven bij en fiat geven over de eindteksten).
5. Gaat akkoord met een gemeenschappelijke aanpak van de drie betrokken kerkenraden, zodat de meeste activiteiten plaats vinden in gezamenlijk verband (de -interne- *brede* begeleidingscommissie).
6. Geeft de hieronder geformuleerde uitgangspunten voor rapportage mee als randvoorwaarde aan de interne en de externe begeleidingscommissie. Deze commissies zullen deze uitgangspunten concretiseren gedurende het onderzoeksproces.
7. De kerkenraad is voornemens aandacht te besteden aan de uitkomsten van het onderzoek. Zij voert intern regie over de wijze waarop over de uitkomsten wordt gepubliceerd. Een van de eerste formele rapportagemomenten, aan de betreffende kerkenraden, ligt bij het moment van afstuderen van de betrokken studenten (bekendmaking eerste resultaten, juni 2011).

(2) Interne begeleidingscommissie

1. Per wijkgemeente komt er een kleine interne begeleidingscommissie van 2-3 mensen. Deze wordt bij voorkeur zo samengesteld dat er één kerkenraadslid of ervaren oud-kerkenraadslid lid van is.
2. Deze commissie zorgt voor overleg met de kerkenraad (terugkoppeling over het verloop van het onderzoek). Zij vangt ook signalen op vanuit kerkenraad en gemeente, die met de onderzoeker worden besproken.
3. De te gebruiken vragenlijsten en de onderzoeksopzet behoeven vooraf goedkeuring door de (brede) begeleidingscommissie.
4. Leden van de begeleidingscommissie kunnen bij twijfel terugvallen op enkele personen uit de kerkenraad, die mogelijk ook tegelijkertijd als plaatsvervangende leden fungeren. Op deze manier

---

¹ Gezocht wordt naar een wijze van rapportage die inzichten anonimiseert en instemming van de betrokkenen heeft.

wordt voorkomen dat iedereen erbij wordt betrokken ('geen inspraak zonder verantwoordelijkheid'), maar wel geregeld dat zij hun verantwoordelijkheid met enkele anderen uit de kerkenraad kunnen delen.

5. Bij blijvende verschillen in interpretatie of verschil van mening over teksten wordt hierover een vraag aan de externe adviescommissie voorgelegd, wiens uitspraak bindend zal zijn voor alle betrokken partijen.
6. Vanwege de mogelijke vertrouwelijkheid van bepaalde onderzoeksgegevens wordt ook van leden van begeleidingscommissies verwacht dat zij hiermee vertrouwelijk omgaan.

(3) De externe adviescommissie

1. Met het oog op de objectivering van de belangen van gemeente wordt een kleine externe adviescommissie aangezocht, die specifiek kan letten op het belang van de gemeente bij de in te zetten onderzoeksinstrumenten en de fase van rapportage. Zij let in het bijzonder op aspecten als haalbaarheid en zorgvuldigheid bij het onderzoek en geven advies wanneer zich vragen of dilemma's voordoen. Uiteraard wordt bij dit proces ook het belang van de onderzoeker betrokken.
2. Deze externe commissie bestaat uit deskundigen die het theologisch en het sociaal wetenschappelijk terrein kunnen verbinden. Vooralsnog wordt gedacht aan drie personen.
3. Leden worden gevraagd door de onderzoeker, na instemming hiermee vanuit de kerkenraden (of in volgende fase: de brede begeleidingscommissie).
4. De commissie ontvangt de relevante concept teksten (onderzoeksopzet, instrumenten voor dataverzameling, concept rapportages) en reageert hierop binnen de afgesproken tijd².
5. Bij gerezen verschillen van mening over de wijze waarop informatie in de rapportage moet worden opgenomen kan aan de externe adviescommissie een voor alle partijen bindende uitspraak worden gevraagd. De hieronder vastgelegde 'Uitgangspunten voor rapportage' zijn daarbij leidend.

(4) Onderzoeker

1. De onderzoeker draagt de eindverantwoordelijkheid voor het onderzoek en onderhoudt nauwe contacten met alle betrokkenen. Betrokkenen worden tijdig geïnformeerd over relevante ontwikkelingen.
2. Hij werkt als socioloog binnen de ethische richtlijnen die zijn vastgelegd in de Beroepscode van de NSV (Nederlandse Sociologische Vereniging). Daarin worden onder meer de regels voor de omgang met informanten omschreven (met name rond instemming gebruik van gegevens, een vrijwillige deelname en garanderen van anonimiteit). Hiernaast bieden relevante wetenschappelijke codes³ als referentiepunt. De belangrijkste punten zijn verwerkt in dit protocol.
3. Hij geeft leiding aan het onderzoeksproces, waarbij meerdere studenten Godsdienst Pastoraal Werk in hun afstudeerfase worden ingeschakeld. Studenten worden waar nodig nader getraind voor taken in dit onderzoek (interviewtraining).
4. De communicatie met de interne begeleidingscommissies kan -als het gaat om uitvoerende aspecten- worden gedelegeerd aan een studententeam. Communicatie met de externe begeleidingscommissie wordt niet gedelegeerd.
5. Eindteksten over het onderzoeksgedeelte worden voorafgaand aan rapportage overgelegd aan de interne en de externe begeleidingscommissies. Hierbij gelden de hieronder vermelde 'uitgangspunten voor rapportage'.

---

² Dit is onderwerp voor nader overleg. Gelet op het belang van de voortgang van het onderzoek in deze fase kan worden gedacht aan een standaardperiode van maximaal twee weken. Bij het werven van leden voor deze commissie kunnen hierover nader afspraken worden gemaakt.

³ Dit betreft de onderzoekscodes van het KNAW (Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen), de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening (NVSU) en van de EFS (European Science Foundation, die een Code of Conduct for Research Integrity biedt).

Bij ontwerp teksten wordt nadrukkelijk aangegeven dat zij 'niet voor publicatie' zijn. Deze teksten worden door alle betrokkenen vertrouwelijk behandeld.

6. Hij draagt de eindverantwoordelijkheid voor alle te publiceren teksten (van zichzelf en van studentenonderzoek), binnen het geheel van de in het protocol vastgelegde afspraken.
7. Hij spant zich in de werkdruk van de betrokkenen (met name van de betrokken ambtsdragers en oud ambtsdragers) zo beperkt mogelijk te laten zijn. De werkdruk komt vooral te liggen bij de leden van de interne begeleidingscommissie; bij werving van leden hiervoor wordt dit nadrukkelijk besproken.
8. De onderzoeker handelt conform de voorwaarden voor inzage van niet-openbare en privacygevoelige archiefbescheiden, zoals gehanteerd door het beheer van de gemeentearchivaris van Ede voor de onder zijn beheer rustende niet-openbare archiefbescheiden (verklaring dagtekening 14.12.2010). Voor openbaarmaking van niet openbare en privacygevoelige gegevens wordt de gemeentearchivaris vooraf schriftelijk geïnformeerd over de wijze waarop de interne begeleidingscommissie instemming hieraan heeft verleend.

(5) Meewerkende studenten

1. Een goede uitvoering van het onderzoek vraagt om de betrokkenheid van studenten GPW, die in de eindfase van hun studie (afstudeerproject) participeren in het promotieonderzoek. In principe wordt dit studentenonderzoek in teamverband verricht.
2. Een studententeam geeft relatief zelfstandig vorm geven aan een onderdeel van het onderzoek en verdeelt onderling de hieraan verbonden taken. Zij werken binnen de afspraken die in dit onderzoeksprotocol zijn vastgelegd. Via een zinsnede hierover in het afstudeercontract ondertekenen studenten de tekst van dit onderzoeksprotocol. Na afronding van de studie blijven deze verplichtingen gelden. Bij twijfel wordt de onderzoeker geconsulteerd.
3. Voorlopig is er één studententeam voor onderzoek op mesoniveau en één studententeam voor alle onderzoeken op microniveau. Deze teams werken in principe onafhankelijk van elkaar en hebben richting gemeente en onderzoeker één contactpersoon. Beide teams zullen onderzoek doen in de vorm van het afnemen van interviews.
4. Deelrapportages binnen het onderzoek mogen vanwege de zorgvuldigheidseisen rond rapportage niet publiek worden gemaakt zonder nadrukkelijke toestemming van de onderzoeker. Dit betreft ook publiekssamenvattingen en andere publicaties die zijn gebaseerd op de verzamelde onderzoeksgegevens. Hieronder vallen ook de terugkoppeling van uitkomsten naar de kerkenraad⁴ en/of naar de gemeenteleden die aan het onderzoek hebben meegewerkt.
5. Gestreefd wordt naar het maken van publiceerbare bronnen (data) en deelrapportages, die bij voorkeur gelijktijdig met de algemene publicatie van de onderzoeksgegevens openbaar toegankelijk zullen worden (beoogd: medio 2012). Bij de afronding van het eigen deelonderzoek wordt een –al dan niet vertrouwelijke- deelrapportage verzorgd richting betrokken kerkenraden.
6. Van de deelnemende studenten wordt verwacht dat zij geïnteresseerd zijn in de thematiek die aan de orde is, vaardig zijn in het voeren van gesprekken, goed kunnen samenwerken, in staat zijn tot analyse en rapportage, en feeling hebben voor het omgaan met verscheidenheid binnen traditionele gemeenten.

(6) Meewerkende vrijwilligers

1. In principe is het mogelijk dat vrijwilligers of ambtsdragers uit de gemeente zelf actiever gaan meewerken aan onderdelen van onderzoek. Dat kan zowel praktisch zijn (adresmateriaal verzamelen, brieven bezorgen) als ook hulp bij bronnenstudie (relevant historisch materiaal zoeken).

---

⁴ Een eerste moment van volledige terugkoppeling dient bij voorkeur plaats te vinden in het kader van de afrondende 'Projectpresentatie' door studententeams (zie Nota Afstuderen GPW). Bezien wordt of dit met de centraal gebeurt of per wijkgemeente. Daarbinnen is de keuze voor een presentatie voor de interne begeleidingscommissie, het moderamen of met de hele kerkenraad.

2. Wanneer inhoudelijke taken aan vrijwilligers worden toevertrouwd, is hiervoor vooraf instemming van de betrokken interne begeleidingscommissie ontvangen en werken zij binnen de afspraken die in dit onderzoeksprotocol zijn vastgelegd. Als bewijs hiervan wordt het protocol ondertekend.
3. In de regel werken vrijwilligers in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de onderzoeker zelf of rechtstreeks van een van de studententeams

(7) Kerkenraadsleden en oud-kerkenraadsleden

1. Een deel van de kerkenraadsleden en oud-kerkenraadsleden (uit periode 2000-2010) wordt via het afnemen van een interview betrokken bij het onderzoek. Zij ontvangen na afloop een woordelijk verslag of een samenvatting van dit gesprek, met het verzoek na te gaan of hun standpunten zorgvuldig worden weergegeven.
2. Met persoonlijke opvattingen, die in een interview worden doorgegeven, wordt vertrouwelijk omgegaan. Over de wijze waarop zaken in een verslag worden beschreven kan nader overleg zijn tussen interviewer en geïnterviewde.
Interviewer en geïnterviewde schenken nadrukkelijk aandacht aan het zorgvuldig omgaan met zaken die onder het ambtsgeheim vallen. De geïnterviewde bepaalt zelf welke zaken hij niet vertelt⁵. Hier kunnen de belangen van openheid (onderzoek) en zorgvuldigheid (belofte) met elkaar botsen. Interviewers gaan zelf in het kader van dit onderzoek ook vertrouwelijk om met de zaken die hen door informanten worden meegedeeld (zgn. gedeelde vertrouwelijkheid). Bij te publiceren teksten wordt nadrukkelijk gelet op het niet schenden van de vereiste vertrouwelijkheid die zaken kunnen hebben (zie de 'Uitgangspunten bij rapportage'). Ook wordt dan afgewogen in welke mate zaken sterker anoniem gemaakt kunnen worden, zodat zij in de rapportage alsnog een plaats kunnen vinden.
3. Direct identificeerbare gegevens van informanten blijven anoniem voor derden. In de fase van gegevensverzameling wordt hiermee rekening gehouden door de direct identificeerbare persoonsgegevens⁶ en de uitkomsten gescheiden te bewaren.
4. In de correspondentie wordt aangegeven dat een geïnterviewde voor vragen of klachten contact kan zoeken met de interne begeleidingscommissie. Deze commissie kan de zaak afhandelen of contact opnemen met de onderzoeker.

(8) Gemeenteleden en oud gemeenteleden

1. Het is belangrijk dat een representatief beeld kan worden gegeven over de gemeenteleden. De kerkenraad draagt –veelal via de interne begeleidingscommissie- zorg voor het informeren van de

⁵ Een respondent kan meerdere redenen hebben om iets niet mee te delen, onder meer omdat dit een zaak kan zijn waarin vanuit het ambtsgeheim absolute vertrouwelijkheid vereist is. Voor verdere achtergrondinformatie over het ambtsgeheim wordt verwezen naar de volgende fragmenten uit de Nieuwsbrief 2006 van het college Visitatie Generaal, "Het ambtsgeheim binnen de kerkenraad" (te vinden op de website van de Protestantse Kerk in Nederland):

"Kerkrechtsspecialist Van den Heuvel merkt op dat de geheimhoudingsplicht niet overtrokken moet worden omdat het daarbij gaat om *'al datgene, wat uit hoofde van de vervulling van ambt, bediening of functie (of: van hun lidmaatschap) vertrouwelijk te hunner kennis is gekomen'*. Dus ze beperkt zich, concludeert hij, tot *'alles wat in het pastoraat of in een vergadering kennelijk als vertrouwelijk bedoeld is'* (De Hervormde Kerkorde, 1991, blz. 114). Blijkens zijn toelichting op de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland (2004) is de geheimhoudingsplicht in deze kerkorde iets uitgebreid en nader gepreciseerd. Ze blijft namelijk van kracht ook nadat men het ambt of de functie heeft neergelegd en bovendien geldt zij nu voor alle zaken die hun in de uitoefening van hun ambt of dienst of functie of taak 'ter kennis komen en een vertrouwelijk karakter dragen'. (ord. 4, art. 2).

De geheimhoudingsplicht heeft dus niet alleen betrekking *'op wetenschap die men onder de belofte van geheimhouding heeft verkregen, maar zich ook uitstrekt over iets dat men 'toevallig' heeft gehoord of over informatie die door anderen is verstrekt. Als het daarbij gaat over zaken die kennelijk een vertrouwelijk karakter dragen, is geheimhouding geboden'* (blz. 159)."

⁶ In ieder geval gaat het hierbij om naam, adres, telefoonnummer, email van informanten. Aan geïnterviewden wordt gevraagd of deze informatie beschikbaar mag blijven voor mogelijk vervolgonderzoek (longitudinaal). In alle andere situaties worden deze gegevens uiterlijk 6 maanden na de afsluiting van het onderzoeksrapport vernietigd.

gemeente over het onderzoek. Zowel aan de introductie van het onderzoek als de afronding ervan (conclusies voor eigen gemeente) wordt aandacht besteed.

2. In geval van het houden van enquêtes (nu nog niet voorzien) worden inspanningen verricht om een hoge respons te realiseren.
3. Informanten worden persoonlijk vanuit het onderzoeksteam benaderd voor het afnemen van een interview (in de vorm van een persoonlijk gesprek). De deelname aan onderzoek is altijd vrijwillig. Interviewers mogen bij hun contacten (met het oog op de representativiteit van het onderzoek) wel proberen bij aarzelingen betrokkene alsnog te overtuigen. Opgegeven motieven om niet mee te werken worden eveneens zorgvuldig genoteerd.
4. Informanten ontvangen na afloop een woordelijk verslag of een samenvatting van dit gesprek, met het verzoek na te gaan of hun standpunten zorgvuldig worden weergegeven en of hun achtergrondgegevens correct zijn vermeld.
5. Met persoonlijke opvattingen, die in een interview worden doorgegeven, wordt vertrouwelijk omgegaan. Over de wijze waarop zaken in een verslag worden beschreven kan nader overleg zijn tussen interviewer en geïnterviewde.
Bij te publiceren teksten wordt nadrukkelijk gelet op het niet schenden van de vereiste vertrouwelijkheid die zaken kunnen hebben (zie 'Uitgangspunten bij rapportage'). Ook wordt dan afgewogen in welke mate zaken sterker anoniem gemaakt kunnen worden, zodat zij in de rapportage desgewenst alsnog een plaats kunnen vinden.
6. Over het omgaan met direct identificeerbare gegevens van informanten: zie hierboven punt 7.4.
7. Over het omgaan met vragen of klachten: zie hierboven punt 7.5.

(9) Uitgangspunten bij rapportage

Omdat door de gekozen onderzoeksopzet (via een casusstudie met interviews) de anonimiteit voor de gemeente zelf onmogelijk is, zullen extra zorgvuldigheidseisen worden gesteld aan alles wat naar buiten wordt gebracht over dit onderzoek.

Uitgangspunten hierbij zijn: openheid én zorgvuldigheid. In principe kan er over alle zaken worden gerapporteerd, maar dit wordt ingeperkt door de mogelijke schade die het kan meebrengen voor de betrokken personen en de gemeente als geheel. Het bevorderen van hun goede naam wordt nagestreefd. Personen zullen in de regel, tenzij anders wordt afgesproken, niet onder hun eigen naam in de publicatie voorkomen.

Bij de rapportage gelden de volgende vier uitgangspunten, in hun onderlinge samenhang:

1. objectiviteit (onderzoekers streven naar een neutrale weergave; scheiden beschrijven en interpretatie; checken bij betrokkene of deze het ook beschouwt als een goede weergave van zijn of haar inbreng);
2. zorgvuldigheid (onderzoekers zijn zich bewust van gevoelige zaken, en terughoudend bij de rapportage hierover); hieronder valt ook het oog hebben voor effecten op de reputatie van betrokkenen (predikant, gemeente, kerkenraadsleden);
3. evenwichtigheid (onderzoekers dragen zorg voor balans, voorkomen eenzijdigheden, bijv. als kritiek wordt geuit door een enkeling);
4. openheid (in principe kan over alle zaken worden gerapporteerd, behalve wanneer dit schade veroorzaakt voor betrokkenen). Wanneer een directe, volledige rapportage schadelijk is, wordt gezocht naar een manier om deze informatie anoniem te maken, zodat dit in de rapportage alsnog een plaats kan vinden.

Om te voorkomen dat de onderzoeker en zijn team deze uitgangspunten eenzijdig vanuit eigen (wetenschappelijk) perspectief beoordelen is via dit protocol evenwicht aangebracht tussen alle belangen. De interne begeleidingscommissies bekijken deze punten vanuit het belang van de betrokken gemeenten. Meningsverschillen worden voor een bindend advies voorgelegd aan de externe begeleidingscommissie.

Vastgesteld in definitieve versie op 8 februari 2011

Ondertekening protocol

Graag datum ondertekening toevoegen:

Onderzoeker: Teus van de Lagemaat

Studenten mesoniveau:

Bert Fluit,
René van Silfhout

Studenten microniveau:

Bart van 't Ende,
Nel Goedbloed,
Gertjan Kant,
Nadia Kroon,
Stefano Patti.

Interne begeleidingscommissies

Wijk 1:
P. Metz,
J. van Wagenveld

Wijk 3:
D. Redert,
H. Pol

Wijk 8:
H. Havelaar,
D. Hulstein,
H. Hegeman-Droogers
plv. J. H. Hegeman

Aanhangsel - Aandachtspunten voor het bewaken van tijdbelasting van de betrokkenen:

Indicatie van de tijd die wordt gevraagd van de betrokkenen:

- a. Kerkenraadsleden en predikant: 2 persoonlijke gesprekken (maximaal; het is de vraag of iedereen wordt benaderd of slechts een deel)
  - Tijdsbeslag via vergaderingen (periodieke rapportage)
  - Intensiever meedenken (indien men dit zelf wenst)
- b. Idem oud kerkenraadsleden (deel ervan: 1 gesprek)
- c. Scriba: toegankelijk maken van archief (niet echt in te schatten), geven van adviezen
  - Nader regelen of materiaal mag worden meegenomen of waar het bestudeerd kan worden (thuis, kerkelijk bureau, kerkgebouw) en op welke tijden.
- d. Kerkelijk bureau: aanleveren adresmateriaal, historische gegevens ontsluiten of hulp daarbij bieden
  - Omvang ervan nog niet nauwkeurig te overzien.
- e. Interne begeleidingscommissie: 2-4 dagdelen per maand, voor overleg/ geven van advies, informatieverstrekking, lezen van documenten en bespreking hiervan.
- f. Vrijwilligers bij de uitvoering van het onderzoek: PM (in overleg)